

Source Sheet for shiur on: "God's 13 Attributes of Mercy"

A 'magical formula' or the 'essence of prayer' for www.tanach.org

INTRO - Quote from Selichot of first Motzei shabbat

בְּמוֹצָאֵי מְנוּחָה, קִדְמָנוּךָ תְּחִלָּה.
הֵט אָזְנוֹךָ מִמָּרוֹם, יוֹשֵׁב תְּהִלָּה.
לְשִׁמְעַ אֱלֹהֵי הָרְנָה וְאֱלֹהֵי תְּפִלָּה:

See Sefer Melachim Aleph 8:28-39

כח וּפְנִיתְךָ אֶל-תְּפִלַּת עַבְדְּךָ, וְאֶל-
תְּחִנָּתוֹ--יְהוָה אֱלֹהֵי: **לְשִׁמְעַ אֱלֹהֵי הָרְנָה**
וְאֶל-הַתְּפִלָּה, אֲשֶׁר עַבְדְּךָ מִתְּפִלֵּל לְפָנֶיךָ
הַיּוֹם.

28 Yet have Thou respect unto the prayer of
Thy servant, and to his supplication, O
LORD my God, to hearken unto the cry and
to the prayer which Thy servant prayeth
before Thee this day;

כט לְהִיּוֹת עֵינֶיךָ פְּתוּחִים אֶל-הַבַּיִת הַזֶּה,
לַיְלָה וַיּוֹם, אֶל-הַמָּקוֹם, אֲשֶׁר אָמַרְתָּ
יְהוָה שְׁמִי שָׁם--**לְשִׁמְעַ**, אֶל-הַתְּפִלָּה,
אֲשֶׁר יִתְּפִלֵּל עַבְדְּךָ, אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה.

29 that Thine eyes may be open toward this
house night and day, even toward the place
whereof Thou hast said: My name shall be
there; to hearken unto the prayer which Thy
servant shall pray toward this place.

ל וּשְׁמַעְתָּ אֶל-תְּחִנָּת עַבְדְּךָ, וְעַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר יִתְּפִלְלוּ, אֶל-הַמָּקוֹם
הַזֶּה; וְאַתָּה תִּשְׁמַע אֶל-מְקוֹם שְׁבִיתְךָ,
אֶל-הַשָּׁמַיִם, וּשְׁמַעְתָּ, וְסָלַחְתָּ.

30 And hearken Thou to the supplication of
Thy servant, and of Thy people Israel, when
they shall pray toward this place; yea, hear
Thou in heaven Thy dwelling-place; and
when Thou hearest, forgive.

לג בְּהִנָּגְףָ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, לְפָנֶי אוֹיֵב--
אֲשֶׁר יַחְטְאוּ-לָךְ; וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ וְהוֹדוּ
אֶת-שְׁמֶךָ, וְהִתְּפִלְלוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ
בְּבַיִת הַזֶּה.

33 When Thy people Israel are smitten down
before the enemy, when they do sin against
Thee, if they turn again to Thee, and confess
Thy name, and pray and make supplication
unto Thee in this house;

לד וְאַתָּה, תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְסָלַחְתָּ,
לְחַטָּאת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל; וְהִשְׁבַּתָּם, אֶל-
הָאָדָמָה, אֲשֶׁר נָתַתָּ, לְאֲבוֹתָם. {ס}

34 then hear Thou in heaven, and forgive the
sin of Thy people Israel, and bring them
back unto the land which Thou gavest unto
their fathers. {S}

לה בְּהִעָצֵר שָׁמַיִם וְלֹא-יְהִי מָטָר, כִּי
יַחְטְאוּ-לָךְ; וְהִתְּפִלְלוּ אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה,
וְהוֹדוּ אֶת-שְׁמֶךָ, וּמִחַטָּאתָם יִשׁוּבוּ, כִּי
תַעֲנִים.

35 When heaven is shut up, and there is no
rain, when they do sin against Thee; if they
pray toward this place, and confess Thy
name, and turn from their sin, when Thou
dost afflict them;

לו וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְסָלַחְתָּ
לְחַטָּאת עַבְדֶּיךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל--כִּי
תוֹרַם אֶת-הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה, אֲשֶׁר יִלְכוּ-
בָּהּ; וְנָתַתָּה מָטָר עַל-אֶרֶץךָ, אֲשֶׁר-
נָתַתָּה לְעַמְּךָ לְנַחֲלָה. {ס}

36 then hear Thou in heaven, and forgive the
sin of Thy servants, and of Thy people
Israel, when Thou teachest them the good
way wherein they should walk; and send
rain upon Thy land, which Thou hast given
to Thy people for an inheritance. {S}

A. The 'refrain' from Selichot -

אֵל מִלֶּדֶד יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים... מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ - מִעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן...
אֵל הוֹרְתָנוּ לִוְמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה.
כְּמוֹ שֶׁהוֹדֵעַתָּ לָעָנּוּ מִקִּדְּם. וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתְךָ: וַיֵּרַד ה' בְּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שֵׁם. וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה'
. וְשֵׁם נֶאֱמַר: וַיַּעֲבֵר ה' עַל פְּנֵיו וַיִּקְרָא: ה' ה' ...

B. A magic 'incantation'?

מסכת ראש השנה פרק א

דף יז, ב גמרא ... "ויעבור ה' על פניו ויקרא" (24:6) א"ר יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו - מלמד שנתעטף הקב"ה בשליח צבור, והראה לו למשה סדר תפלה. אמר לו: כל זמן שישראל חוטאין - יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם.

Rav Yochanan said - Were it not written in the text, it would be impossible for us to say such a thing - This verse teaches us that God wrapped Himself like a "shliach tzibur" and showed Moshe the order of prayer. He explained to him, that anytime when Israel sins, 'they should **do before me** like this order' [i.e. recite these 13 attributes] - and I will forgive them. [Tractate Rosh ha'Shana 17b]

C. Attributes in the 'Ten Commandments'? - Shmot 20:2-6

ב אֲנֹכִי... לֹא-יְהִיֶּה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים, עַל-פְּנֵי ג. לֹא-תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל... , לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם,
וְלֹא תַעֲבֹדֵם: כִּי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, אֵל קַנָּא--פֶּקֶד עֵוֹן אָבֹת עַל-בְּנֵים עַל-שְׁלֵשִׁים וְעַל-רִבְעִים,
לְשָׁנָי. ה. וְעָשִׂה חֶסֶד, לְאֲלֹפִים--לְאֵהָבִי, וְלִשְׂמֵרֵי מִצְוֹתַי. ו לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ,
לְשׁוֹא: כִּי לֹא יִנְקָה ה', אֶת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-שְׁמוֹ לְשׁוֹא.

Part II . The Biblical concept of Covenant - from Noah to Moses

A. The parallels between Noah & Moses

1. The word **תיבה** (ark) / see Br. 6:14, 18 ; Shmot 2:3-5
2. **מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה'**
Finding 'favor' in God's eyes / Br. 6:8 ; Shmot 33:17
3. Forty days and forty nights / Br. 7:4, 12 ; Shmot 24:18
4. Seven days before the forty days Br. 7:4; Shmot 24:16
5. 120 years - life of man - Br. 6:3 / Dvarim 34:7
6. Destroying everyone else, and saving only you / Br. 7:1-4 Shmot 32:10
7. Sin of "hashchata" / corruption **וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ**, Br. 6:11 ; Shmot 32:7
8. A Covenant - re-defining a relationship with God

B. The progression of the Biblical concept of Covenant

1. Rainbow Covenant - brit ha'keshet Breishit chapter 9

א וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים, אֶת-נֹחַ וְאֶת-בְּנָיו;
וַיֹּאמֶר לָהֶם פָּרוּ וּרְבוּ, וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ.
ח וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶל-נֹחַ
ט וַאֲנִי, הֲנִי מְקִים אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם, וְאֶת-זִרְעֵכֶם...
יֵא וְהִקְמַתִּי אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם...
וְלֹא-יְהִי עוֹד מַבּוּל, לְשַׁחַת הָאָרֶץ.
יב וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים זֹאת אֹת-הַבְּרִית אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם...אֶת-
קִשְׁתִּי, נֹתֵתִי בִּעָנָן;
וְהִיְתָה לְאוֹת בְּרִית, בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ.

2. Brit Milah - Covenant of Circumcision Breishit chapter 17

א...וַיֵּרָא ה' אֶל-אַבְרָם, וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי-אֶל-לְשִׁדִּי
-הַתְּהִלְךָ לְפָנַי, וְהָיָה תָמִים.
ב וְאַתָּנָה בְרִיתִי, בֵּינִי וּבֵינֶךָ; וְאַרְבָּה אוֹתָךְ בְּמֵאֵד מְאֹד.
ו וְהִפְרַתִּי אִתְּךָ בְּמֵאֵד מְאֹד, וּנְתַתִּיךָ לְגוֹיִם; וּמְלָכִים, מִמֶּךָ יֵצְאוּ.
ז וְהִקְמַתִּי אֶת-בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ, וּבֵין זִרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם--לְבְרִית עוֹלָם: לְהִיּוֹת לְךָ
לְאֵלִים, וּלְזִרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ.

ח וּנְתַתִּי לָךְ וּלְזֶרְעֶךָ אַחֲרָיֶךָ... אֵת כָּל-אֶרֶץ כְּנָעַן...

וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים..

וּנְמַלְתֶּם, אֵת בְּשַׁר עַרְלַתְכֶם; וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם.

3. Brit Sinai - Covenant at Mt.Sinai / Sefer Vayikra - chapter 26

ט וּפְנִיתִי אֲלֵיכֶם--וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם, וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם;

וְהִקִּימְתִי אֶת-בְּרִיתִי, אֶתְכֶם. י וְאָכַלְתֶּם יֶשֶׁן, גּוֹשֶׁן....

יב וְהִתְהַלַּכְתִּי, בְּתוֹכְכֶם,

וְהָיִיתִי לָכֶם, לֵאלֹהִים; וְאַתֶּם, תִּהְיוּ-לִי לְעָם.

--- Brit Sinai, in Sefer Shmot chapters 19 & 31-

י"ט ה וְעַתָּה, אִם-שָׁמוֹעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי,

וּשְׁמַרְתֶּם, אֶת-בְּרִיתִי- וְהָיִיתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל-הָעַמִּים, כִּי-לִי כָל-הָאָרֶץ .

ו וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי מִמְּלַכַת כְּהַנִּים, וְגוֹי קְדוֹשׁ:

אֵלֶּה, הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר תִּדְבֹר, אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

ל"א טז וּשְׁמְרוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַשְּׁבֻט, לַעֲשׂוֹת אֶת-הַשְּׁבֻט לְדֹרֹתֶם,

בְּרִית עוֹלָם. יז בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל--אֹת הוּא, לְעָלֶם כִּי-שֵׁשֶׁת

יָמִים...

C The parallel with "chet ha'egel" שמות פרק לב

ז וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה: לֵךְ-רַד--כִּי שָׁחַת עֵמֶךָ, אֲשֶׁר הֵעֵלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם.. ט וַיֹּאמֶר ה'

אֶל-מֹשֶׁה: רְאִיתִי אֶת-הָעָם הַזֶּה, וְהִנֵּה עִם-קִשָּׁה-עֲרָף הוּא. י וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי, וַיַּחַר-אִפִּי

בָּהֶם וְאָכַלְתֶּם; וְאַעֲשֶׂה אוֹתְךָ, לְגוֹי גָּדוֹל. יא וַיַּחַל מֹשֶׁה...

D. The new covenant - w/ attributes of Mercy

פרק ל"ג ז וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה, גַּם אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵעֲשֶׂה: כִּי-מִצָּאת חַן

בְּעֵינַי...

יט וַיֹּאמֶר, אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל-טוֹבֵי עַל-פְּנֵיךָ, וְקָרָאתִי בְּשֵׁם ה' לְפָנֶיךָ;

וַחֲנַנְתִּי אֶת-אֲשֶׁר אֲחֹן, וְרַחַמְתִּי אֶת-אֲשֶׁר אֲרַחֵם. .

Part III. – Parallel between first and second Luchot

A . Shmot 23:20-23 /After the Laws of Parshat Mishpatim- A conditional promise

כ הנה אנכי שלח מלאך, לפגוע, לשמרך, בדרךך; ולהביאך, אל-המקום אשר הכנתי. בא השמר מפניו ושמע בקלו, אל-תמר בו: **כי לא ישא לפשעכם**, כי שמי בקרבו. כב כי אם-שמוע תשמע, בקלו, ועשית, כל אשר אדבר--ואיבתי, את-איביך, וצרת, את-צריך.

B. The Punishment for "chet ha'egel" / Shmot 32:7-11

ז וידבר יהוה, אל-משה: לך-רד--**כי שחת עמך**, אשר העלית מארץ מצרים.. ט ויאמר יהוה, אל-משה: **ראיתי את-העם הזה, והנה עם-קשה-ערף הוא**. י ועתה הניחה לי, ויחר-**אפי בהם ואכלים**; ואעשה אותך, לגוי גדול. יא ויחל משה...

C. Moshe prays that God forgive their sin / Shmot 32:30-34

ל ויהי, ממחרת, ויאמר משה אל-העם, אתם חטאתם חטאה גדלה; ועתה אעלה אל-יהוה, **אולי אכפרה** בעד חטאתכם ///לב ועתה, **אם-תשא חטאתם**; ואם-אין--מחני נא, מספרך אשר כתבת. לג ויאמר יהוה, אל-משה: מי אשר חטא-לי, אמחנו מספרי. לד ועתה לך נחה את-העם, אל אשר-דברתי לך--הנה מלאכי, ילך לפגוע; **וביום פקדי, ופקדתי עליהם חטאתם**.

D The 'down-grade' - Brit Avot w/o Brit Sinai / Shmot 33:1-7

א וידבר יהוה אל-משה, לך עלה מזה:- אל-הארץ, אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר, לזרעך, אתננה. ב ושלחתי לפגוע, מלאך... אל-ארץ זבת חלב, ודבש: **כי לא אעלה בקרבך, כי עם-קשה-ערף אתה--פן-אכלך**, בדרךך ז ומשה יקח את-האהל ונטה-לו מחוץ למחנה, הרחק מן-המחנה, וקרא לו, אהל מועד; והיה, כל-מבקש יהוה, יצא אל-אהל מועד, אשר מחוץ למחנה...

E Moshe demands that God not leave them / Shmot 33:12-16

יב ויאמר משה אל-יהוה, ראה אתה אמר אלי העל את-העם הזה... **וראה, כי עמך הגוי הזה**. יד ויאמר: פני ילכו, והנחתי לך. טו ויאמר, אליו: אם-אין פניך הלכים, אל-תעלנו מזה. טז ובמה יודע אפוא, **כי-מצאתי חן בעיניך אני ועמך--הלוא, בלבכת עמנו; ונפלינו, אני ועמך**, מכל-העם, אשר על-פני האדמה.

F. 'New Deal' - enter attributes of Mercy

זו ויאמר יהוה אל-משה, גם את-הדבר הזה אשר דברת אעשה: כי-מצאת חן בעיני, ואדעך בשם יחויאמר: הראני נא, את-כבודך.

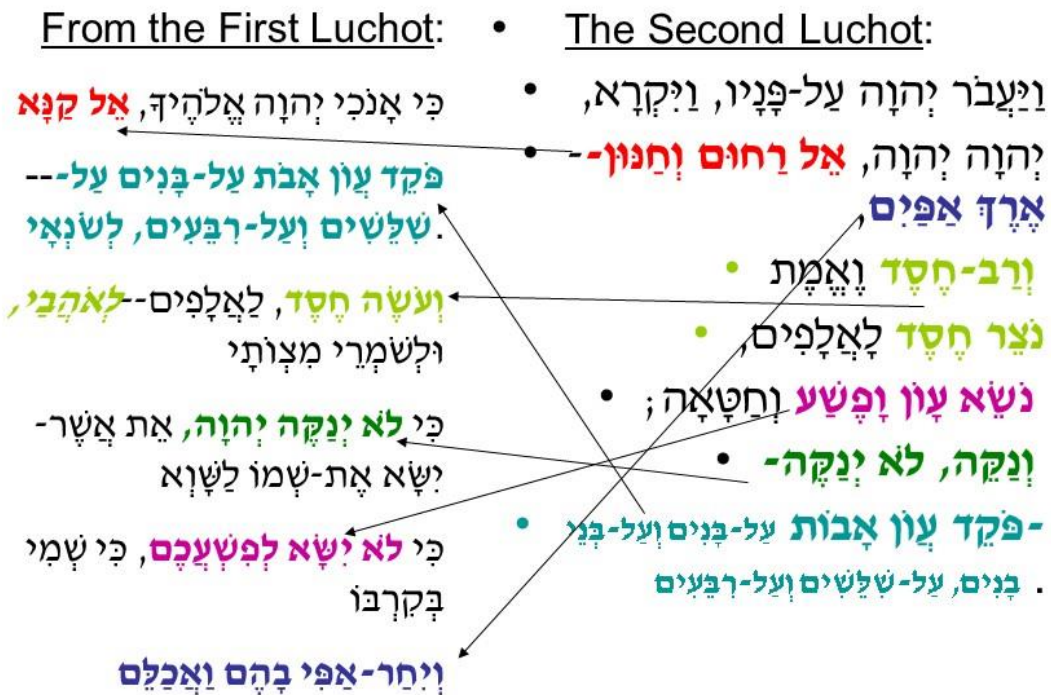
יט ויאמר, אני אעביר כל-טובי על-פניך, וקראתי בשם יהוה, לפניך; וחנתי את-אשר אחן, ורחמתי את-אשר ארחם. כ ויאמר, לא תוכל לראת את-פני...

G. Re-establishing Brit Sinai with an 'amendment' / Shmot 34

א ויאמר יהוה אל-משה, פסל-לך שני-לחת אבנים כראשנים; וכתבתי, על-הלחת, את-הדברים, אשר היו על-הלחת הראשנים אשר שברת....
 ד ויפסל שני-לחת אבנים כראשנים, וישכם משה בבקר ויעל אל-הר סיני, כאשר צוה יהוה, אתו; ויקח בידו, שני לחת אבנים. ה וירד יהוה בענן, ויתיצב עמו שם; ויקרא בשם, יהוה. ו ויעבר יהוה על-פניו, ויקרא, יהוה יהוה, אל רחום וחנון—אך אפים, ורב-חסד ואמת. ז נצר חסד לאלפים, נשא עון ופשע וחסאָה; ונקה, לא ינקה—פקד עון אבות על-בנים ועל-בני בנים, על-שלשים ועל-רבעים.

H.

From רחמים to דין

J. Moshe Rabeinu's request for the shechina to return

ח וימהר, משה; ויקד ארצה, וישתחו. ט ויאמר אם-נא מצאתי חן בעיניך, אדני, ילד-נא אדני, בקרבנו: כי עם-קשה-ערף הוא, וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו. י ויאמר, הנה אנכי פרת ברית...,

- Note parallel between Moshe Rabeinu's request after God declares His new Midot –
 - ח וימהר, משה; ויקד ארצה, וישתחו .
 - ט ויאמר אם-נא מצאתי חן בעיניך, אדני, ילד-נא אדני, בקרבנו: כי עם-קשה-ערף הוא, וסלחת ...
- in direct contrast to God's earlier threat from 33:2-3:
 - ושלחתי לפניך, מלאך כי לא אעלה בקרבך, כי עם-קשה-ערף אתה--פן-אכלך, בדרך .
 - [the word כי can mean 'because' or 'even though']

K. The Biblical meaning of the word "kapara"

Breishit 6:14 – Noah's Ark בראשית פרק ו – תיבת נח

יד עשה לך תבת עצי-גפר, קנים תעשה את-התבה; וכפרת אתה מבית ומחוץ, בכפר.

Frost like manna – Shmot 16:14 / שמות ט"ז בתיאור המן

יד ותעל, שכבת הטל; והנה על-פני המדבר, דק מחספס--דק בכפר, על-הארץ

Kapporet cover of Ark – Shmot 25:20 / שמות כ"ה – הכפרת במשכן

כ והיו הכרבים פרשי כנפים למעלה, סככים בכנפיהם על-הכפרת, ופניהם, איש אל-אחיו; אל-הכפרת--יהיו, פני הכרבים .

Avoda of High Priest on Yom Kippur – Vayikra 16:3-16

ג בזאת יבא אהרן, אל-הקדש: בפר בן-בקר לחטאת, ואיל לעלה ה ומאת, עדת

בני ישראל, יקח שני-שעירי עזים, לחטאת; ואיל אחד, לעלה

יגונתן את-הקטרת על-האש, לפני יהוה; וכסה ענן הקטרת, את-הכפרת אשר על-העדות--ולא ימות .

יד ולקח מדם הפר, והזה באצבעו על-פני הכפרת קדמה; ולפני הכפרת, יזה שבע-פעמים מן-הדם--באצבעו. טו ושחט את-שעיר החטאת, אשר לעם, והביא את-דמו, אל-מבית לפרכת; ועשה את-דמו, באשר עשה לדם הפר, והזה אתו על-הכפרת, ולפני הכפרת .

טז וכפר על-הקדש, מטמאת בני ישראל ומפשעיהם לכל-חטאתם; וכן יעשה, לאהל מועד, השכן אתם, בתוך טמאתם.